

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de către asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA BANCA VIAS c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 32760/04)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

6 noiembrie 2007

DEFINITIVĂ

06/02/2008

*Această hotărâre va deveni definitivă în modul stabilit de articolul 44 § 2 al
Convenției. Ea poate fi subiect al revizuirii editoriale.*

În cauza Banca Vias c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită în cadrul unei Camere compuse din:

Dl J. CASADEVALL, *Președinte*,

Dl G. BONELLO,

Dl K. TRAJA,

Dl S. PAVLOVSKI,

Dl L. GARLICKI,

Dl J. ŠIKUTA,

Dna P. HIRVELĂ, *judcători*,

și dna F. ARACI, *Grefier adjunct al Secțiunii*,

Deliberând la 9 octombrie 2007 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 32760/04) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către o întreprindere din Republica Moldova, Banca VIAS (în proces de lichidare), („reclamantul”), la 16 iulie 2004.

2. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său la acea dată, dl V. Pârlog.

3. Reclamantul a pretins, în special, că neexecutarea hotărârii judecătorești definitive din 26 februarie 2002 pronunțată în favoarea sa a încălcat drepturile sale garantate de articolul 6 § 1 al Convenției. De asemenea, el a pretins, în esență, încălcarea drepturilor sale protejate de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

4. Cererea a fost repartizată Secțiunii a Patra a Curții. La 12 ianuarie 2006, Președintele acelei Secțiuni a decis să comunice Guvernului cererea. În conformitate cu prevederile articolului 29 § 3 al Convenției, s-a decis ca fondul cererii să fie examinat concomitent cu admisibilitatea acesteia.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

5. Reclamantul este înregistrat în Chișinău.

6. Faptele cauzei, așa cum au fost prezentate de părți, pot fi rezumate în felul următor.

1. Contextul cauzei (modificări ale statutului debitorului reclamantului)

7. Întreprinderea de Stat „Vibropribor” („ÎSV”) a fost fondată la 14 mai 1995 și a fost înregistrată în Registrul de Stat al Întreprinderilor.

8. La 3 iulie 1996, societatea pe acțiuni „Vibropribor” („întreprinderea V.”) a fost înregistrată de Camera Înregistrării de Stat. Întreprinderea V. a fost rezultatul reorganizării ÎSV într-o societate pe acțiuni, în baza unui contract de constituire încheiat între Departamentul Privatizării („Departamentul”) și două întreprinderi private.

9. În anul 1998, Departamentul a inițiat proceduri judecătorești pentru anularea contractului de constituire a întreprinderii V., pretinzând că acesta a fost încheiat cu încălcarea legislației și a solicitat *restitutio in integrum*. La 14 septembrie 1998, Judecătoria Economică a Republicii Moldova a respins acea cerere ca nefondată. Acea hotărâre a fost menținută de colegiul de recurs al Judecătoriei Economice la 24 mai 1999 și de Curtea Supremă de Justiție la 29 septembrie 1999. Ultima hotărâre era irevocabilă.

10. Departamentul a solicitat redeschiderea procedurilor, invocând aprecierea incorectă a faptelor și a legii în hotărârile judecătorești anterioare.

11. La 22 februarie 2001, Judecătoria Economică a respins acea cerere pe motive de *res judicata*.

12. La 25 iunie 2001, colegiul de recurs al Judecătoriei Economice a admis cererea, dispunând lichidarea întreprinderii V. și *restitutio in integrum*. Această hotărâre era irevocabilă.

13. În executarea acestei hotărâri judecătorești, la 23 august 2001, Departamentul a dispus crearea unei comisii de lichidare, care a fost împuternicită *inter alia* să determine datoriile întreprinderii V. față de terțe părți și datoriile față de întreprinderea V., precum și să plătească datoriile întreprinderii V. după aprobarea de către Departament.

14. În anul 2002, Procurorul General a solicitat Curții Supreme de Justiție să redeschidă procedurile și să caseze hotărârile judecătorești din 1998-1999.

15. La 11 martie 2002, Curtea Supremă de Justiție a admis acea cerere și a casat hotărârile judecătorești din 14 septembrie 1998, 24 mai 1999 și 29 septembrie 1999. Instanța de judecată a pronunțat o nouă hotărâre prin care a declarat nul contractul de constituire a întreprinderii V. Instanța de judecată a constatat că cele două întreprinderi private fondatoare nu și-au îndeplinit obligațiile lor prin omisiunea de a transfera contribuțiile lor în capitalul

întreprinderii V. Prin urmare, înregistrarea întreprinderii V. în Registrul de Stat al Întreprinderilor a fost anulată la 18 mai 2002, iar în locul ei a fost înregistrată ÎSV („noua ÎSV”), care a prevăzut în statutul său că întreprinderea a fost creată în baza întreprinderii „Vibroaparat” (care a existat înainte de crearea întreprinderii V.). Noua adresă a ÎSV menționată în statut era str. Gagarin 10 din Chișinău.

16. La 3 aprilie 2002, Departamentul a solicitat revizuirea hotărârii judecătorești irevocabile din 25 iunie 2001. La 24 aprilie 2002, colegiul de recurs al Judecătoriei Economice a acceptat acea cerere și a modificat formularea hotărârii judecătorești dintr-un ordin de lichidare a întreprinderii V. într-o declarație potrivit căreia întreprinderea V. nu a fost constituită legal și că toate bunurile acesteia urmau să fie restituite conform situației la 3 iulie 1996. Atunci când a modificat formularea, instanța de judecată s-a bazat pe hotărârea Curții Supreme de Justiție din 11 martie 2002, deoarece acea hotărâre a anulat contractul de constituire a întreprinderii V.

17. La 20 noiembrie 2002, Curtea Supremă de Justiție a respins o cerere privind revizuirea hotărârii sale din 11 martie 2002.

2. Creditul acordat de reclamant întreprinderii V. și procedurile de executare

18. La 8 august 1997, reclamantul a acordat întreprinderii V. un credit în mărime de 3,472,965 lei moldovenești (MDL). După cum s-a stabilit ulterior de către procuratură, în cursul urmăririi penale pornite împotriva președintelui întreprinderii V., acești bani au fost folosiți pentru cumpărarea de echipament. În conformitate cu un contract din 20 august 1997, întreprinderea V. a gajat bunuri mobile în valoare de MDL 1,428,000 drept garanție că va executa contractul. Adresa întreprinderii V. menționată în contract era str. Gagarin 10 din Chișinău.

19. În anul 1999, a fost inițiată lichidarea reclamantului, procedură care încă continuă. La 18 septembrie 2001, Departamentul l-a informat pe reclamant despre inițierea procedurii de lichidare a întreprinderii V. (a se vedea paragraful 13 de mai sus). La 2 octombrie 2001, reclamantul a cerut comisiei de lichidare a întreprinderii V. să-l includă în lista creditorilor întreprinderii V., menționând suma creditului datorat. Nu este clar care a fost răspunsul comisiei.

20. Reclamantul a inițiat proceduri judecătorești împotriva întreprinderii V.. La 26 februarie 2002, Judecătoria Economică de Circumscripție Chișinău a acordat reclamantului MDL 3,383,991 (echivalentul a 294,623 euro (EUR) la acea dată). Hotărârea nu a fost contestată și a devenit definitivă 15 zile mai târziu. La 14 martie 2002, instanța de judecată a emis un titlu executoriu.

21. La 25 martie 2002, executorul judecătoresc a propus întreprinderii V. să plătească datoria sa față de reclamant. Ca urmare a refuzului acesteia, la 2 aprilie 2002, executorul judecătoresc a sechestrat două clădiri ale întreprinderii V. situate pe str. Gagarin 10 din Chișinău pentru a le vinde la licitație. Potrivit unui raport de expertiză datat din 30 aprilie 2002, efectuat la cererea

Judecătoria Centru, una din acele clădiri („D”) avea o suprafață totală de peste 5,400 m² și, la acea dată, valoarea ei de piață era de MDL 4,800,000 sau 358,200 dolari americani (USD). Executorul judecătoresc a dat un anunț în presa locală cu privire la licitația pentru vânzarea clădirii „D” a întreprinderii V., stabilind un preț inițial de MDL 4,800,000. Prima licitație a fost declarată nulă pe motiv de lipsă a potențialilor cumpărători.

22. Ca urmare a plângerii întreprinderii V. (care avea o nouă denumire de ÎSV ca rezultat al faptului că a devenit din nou o întreprindere de stat în urma hotărârii Curții Supreme de Justiție din 11 martie 2002, a se vedea paragraful 15 de mai sus), la 2 iulie 2002, Judecătoria Centru a dispus suspendarea procedurii de executare până la soluționarea plângerii ÎSV împotriva acțiunilor executorului judecătoresc.

23. La 18 iulie 2002, reclamantul a contestat decizia Camerei Înregistrării de Stat din 18 mai 2002 de a anula înregistrarea întreprinderii V. (a se vedea paragraful 15 de mai sus), pe motiv că ar fi fost efectuată cu încălcarea legii, deoarece autoritățile nu au efectuat, în mod corespunzător, lichidarea întreprinderii V. și nu au plătit datoria acesteia față de reclamant.

24. La 23 iulie 2003, reclamantul a solicitat schimbarea modului de executare a hotărârii judecătorești definitive din 26 februarie 2002, lăsând la discreția instanței de judecată alegerea celui mai potrivit mod de executare. Reclamantul s-a referit la clădirea întreprinderii V., care a fost sechestrată în anul 2002 pentru a fi vândută la licitație, și la imposibilitatea de a executa hotărârea judecătorească prin vânzarea acelei clădiri, deoarece denumirea întreprinderii V. a fost radiată din Registrul de Stat al Întreprinderilor. El a pretins că prevederile legale aplicabile care reglementau modul de lichidare a unei întreprinderi, inclusiv plata datoriilor acesteia, nu au fost respectate în cazul întreprinderii V.

25. La 11 decembrie 2003, Judecătoria Economică a respins acea cerere. Instanța de judecată a constatat, în special, că reclamantul nu a dovedit că noua ÎSV era succesoarea întreprinderii V., deoarece instanței de judecată nu i s-a prezentat niciun act de transmitere a bunurilor între aceste două întreprinderi.

26. La 29 ianuarie 2004, Curtea de Apel Economică a menținut acea încheiere. Această hotărâre este irevocabilă. Instanța de judecată a constatat că reclamantul nu a prezentat probe că bunurile, drepturile și obligațiile întreprinderii V. au fost transmise ÎSV după anularea contractului de constituire a întreprinderii V.

II. DREPTUL INTERN RELEVANT

27. Dreptul intern relevant a fost expus în hotărârea *Prodan v. Moldova* (nr. 49806/99, ECHR 2004-III (extracts)).

28. Suplimentar, prevederile relevante ale Codului Civil, în vigoare până la 12 iunie 2003, sunt următoarele:

Articolul 38

„Persoana juridică își încetează existența prin lichidare sau reorganizare (fuziune, divizare sau absorbție)...

Procedura lichidării [...] se stabilește prin lege.”

Articolul 39

„În caz de fuziune sau divizare a persoanelor juridice patrimoniul (drepturile și obligațiile) trece la noile persoane care au luat naștere.

Dacă o persoană juridică este absorbită de o altă persoană juridică, patrimoniul ei (drepturile și obligațiile) trece la aceasta din urmă.”

ÎN DREPT

29. Reclamantul a pretins încălcarea drepturilor sale, garantate de articolul 6 al Convenției și articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție, ca urmare a neexecutării hotărârii judecătorești definitive din 26 februarie 2002.

Articolul 6 § 1, în partea sa relevantă, prevede următoarele:

„Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, ... și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță ... care va hotărî ... asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil... ”

Articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție prevede următoarele:

„Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru o cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor.”

I. ADMISIBILITATEA

30. Curtea consideră că pretențiile reclamantului formulate în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției și al articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție ridică chestiuni de drept, care sunt suficient de serioase încât determinarea lor să depindă de o examinare a fondului. Niciun temei pentru declararea lor inadmisibile nu a fost stabilit. Prin urmare, Curtea declară aceste pretenții admisibile. În conformitate cu decizia sa de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției (a se vedea paragraful 4 de mai sus), Curtea va examina imediat fondul acestor pretenții.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 6 § 1 AL CONVENȚIEI ȘI A ARTICOLULUI 1 AL PROTOCOLULUI NR. 1 LA CONVENȚIE

31. Reclamantul a pretins că neexecutarea hotărârii judecătorești definitive pronunțată în favoarea sa i-a încălcat drepturile sale garantate de articolul 6 § 1 al Convenției și articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție. El a declarat că a cerut instanțelor judecătorești să solicite documentele cu privire la lichidarea întreprinderii V., însă, după cum se pretinde, instanțele judecătorești nu au considerat acest lucru necesar. Guvernul nu a comentat această ultimă pretenție.

32. Guvernul a declarat că autoritățile au întreprins toate măsurile rezonabile pentru a asigura executarea hotărârii judecătorești și că executarea a devenit imposibilă din cauza situației juridice complexe, create prin anularea constituirii întreprinderii V.

33. Curtea reiterează că „executarea unei hotărâri pronunțate de către orice instanță trebuie ... privită ca o parte integrantă a „procesului” în sensul articolului 6” (a se vedea *Hornsby v. Greece*, hotărâre din 19 martie 1997, *Reports of Judgments and Decisions* 1997-II, p. 510, § 40, și *Prodan*, citată mai sus, § 52). De asemenea, Curtea reamintește că o „pretenție” poate constitui un „bun” în sensul articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție, dacă ea este suficient de certă pentru a fi executorie (a se vedea *Prodan*, citată mai sus, § 59).

34. Mai mult, „statul are obligația pozitivă să organizeze un sistem de executare al hotărârilor judecătorești care să fie efectiv atât în drept, cât și în practică, precum și să asigure executarea acestora fără întârzieri necuvenite” (*Fuklev v. Ukraine*, nr. 71186/01, § 84, 7 iunie 2005). Atunci când autoritățile sunt obligate să acționeze pentru executarea unei hotărâri judecătorești și nu o fac, inacțiunea lor poate angaja responsabilitatea statului în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției (*Scollo v. Italy*, hotărâre din 28 septembrie 1995, Seria A nr. 315-C, § 44; *Istrate v. Moldova*, nr. 53773/00, §§ 55 și 61, 13 iunie 2006).

35. Curtea notează că, în această cauză, reclamantul are o hotărâre judecătorească definitivă pe care autoritățile nu au executat-o. Motivul neexecutării este „inexistența” debitorului și a bunurilor sale. Totuși, este clar că această inexistență a rezultat din hotărârea judecătorească din 24 aprilie 2002 (a se vedea paragraful 16 de mai sus), prin care a fost anulată constituirea întreprinderii V.

36. Curtea mai notează că reclamantul nu contestă motivele anulării constituirii întreprinderii V., ci doar modul în care patrimoniul acesteia a fost administrat ulterior. Deși prima hotărâre cu privire la lichidarea întreprinderii V. (a se vedea paragraful 12 de mai sus) a fost executată prin crearea unei comisii de lichidare, care avea sarcina de a plăti datoriile întreprinderii V. față de creditorii acesteia (a se vedea paragraful 13 de mai sus), se pare că nicio astfel de procedură nu a fost efectuată după hotărârea cu privire la anularea constituirii întreprinderii V. În hotărârile instanțelor judecătorești sau în deciziile altor autorități nu se menționa nimic cu privire la soarta bunurilor

întreprinderii V., cu excepția hotărârii judecătorești din 24 aprilie 2002 privind restituirea bunurilor conform situației la 3 iulie 1996 (a se vedea paragraful 16 de mai sus). Această hotărâre poate fi interpretată doar ca transferarea bunurilor întreprinderii V. înapoi la întreprinderea de stat care exista înainte ca aceasta să fie transformată în întreprinderea V. (a se vedea paragrafele 7 și 8 de mai sus), dat fiind faptul că celelalte două întreprinderi care au participat la constituirea întreprinderii V. nu puteau pretinde nimic din bunurile acesteia, pentru că instanțele judecătorești au constatat că acestea nu au contribuit la patrimoniul întreprinderii V. (a se vedea paragraful 15 de mai sus).

37. Curtea observă că, după anularea contractului de constituire a întreprinderii V., reclamantul a solicitat autorităților competente și instanțelor judecătorești să asigure executarea hotărârii judecătorești pronunțate în favoarea lui și a cerut unei instanțe de judecată să determine dacă întreprinderea V. a fost lichidată în mod corespunzător, inclusiv dacă aceasta și-a plătit anterior toate datoriile (a se vedea paragrafele 23 și 24 de mai sus). Aparent, instanța de judecată nu a considerat necesar să se pronunțe asupra acestei chestiuni (a se vedea paragraful 31 de mai sus).

38. Curtea nu trebuie să decidă dacă în această cauză legislația națională a fost respectată. De asemenea, ea consideră că nu este necesar de a stabili dacă noua ÎSV sau oricare altă persoană sau întreprindere a obținut patrimoniul întreprinderii V. ca rezultat al hotărârii judecătorești din 24 aprilie 2002. Ceea ce contează este faptul că întreprinderea V. a încetat să existe și că întregul său patrimoniu a fost înstrăinat fără plata datoriilor acesteia. Curtea consideră că este contrar principiilor fundamentale ale echității ca autoritățile să permită lichidarea unei întreprinderi, indiferent de mijloace, și transferarea patrimoniului acesteia unei terțe persoane fără a plăti datoriile acesteia din contul bunurilor pe care aceasta le avea la momentul lichidării. Totuși, acest lucru, în esență, a rezultat din diferitele hotărâri judecătorești pronunțate în această cauză. Prin urmare, întreprinderea V. nu mai există, ea nu mai are bunuri, iar hotărârea judecătorească pronunțată în favoarea reclamantului nu poate fi executată. Curtea conchide că imposibilitatea de a executa hotărârea judecătorească este direct imputabilă statului.

39. Curtea a constatat violări ale articolului 6 § 1 al Convenției și ale articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție în multe cauze cu privire la neexecutarea hotărârilor judecătorești definitive (a se vedea, printre altele, *Prodan*, citată mai sus, și *Lupacescu and Others v. Moldova*, nr. 3417/02, 5994/02, 28365/02, 5742/03, 8693/03, 31976/03, 13681/03, și 32759/03, 21 martie 2006).

40. Examinând materialele prezentate ei și având în vedere constatarea sa cu privire la responsabilitatea statului pentru imposibilitatea de a executa hotărârea (a se vedea paragraful 38 de mai sus), Curtea notează că dosarul nu conține niciun element care i-ar permite să ajungă în această cauză la o concluzie diferită.

41. Prin urmare, Curtea, din motivele aduse în acele cauze, constată că neexecutarea hotărârii judecătorești din 26 februarie 2002 constituie o violare a articolului 6 § 1 și a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

III. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

42. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înalțelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă”.

A. Prejudiciu

43. Reclamantul a pretins EUR 320,477 cu titlu de prejudiciu material și moral. El s-a bazat pe media ratelor de refinanțare ale Băncii Naționale pentru perioada relevantă.

44. Guvernul a declarat că, având în vedere absența oricărei responsabilități a statului, reclamantul nu putea pretinde prejudicii. Totuși, dacă Curtea va considera că astfel de prejudicii trebuie să fie plătite, calcularea acestora trebuie să se bazeze pe o rată concretă de refinanțare a Băncii Naționale pentru fiecare perioadă, și nu pe media acestora. Mai mult, practica băncilor comerciale din Republica Moldova nu prevede, de regulă, calcularea obligatorie a dobânzii. De asemenea, el a considerat că reclamantul nu a dovedit faptul că i-a fost cauzat vreun prejudiciu moral.

45. Curtea consideră că reclamantului trebuia să-i fi fost cauzate prejudicii materiale și morale în urma neexecutării hotărârii judecătorești definitive pronunțată în favoarea lui. Hotărând în mod echitabil, ea acordă reclamantului EUR 301,000.

B. Costuri și cheltuieli

46. Reclamantul a pretins EUR 95 cu titlu de costuri și cheltuieli. El a prezentat copii ale chitanțelor pentru traducere și cheltuieli poștale.

47. Guvernul a considerat că această sumă era excesivă și nesusținută prin probe relevante.

48. În baza materialelor din dosar, Curtea acceptă această pretenție în întregime.

C. Dobânda de întârziere

49. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întârziere să fie calculată în funcție de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* cererea admisibilă;
2. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 6 § 1 al Convenției;
3. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție;
4. *Hotărăște*
 - (a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data la care această hotărâre devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, EUR 301,000 (trei sute unu mii euro) cu titlu de prejudiciu material și moral și EUR 95 (nouăzeci și cinci euro) cu titlu de costuri și cheltuieli, care să fie convertite în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii, plus orice taxă care poate fi percepută;
 - (b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;
5. *Respinge* restul pretențiilor reclamantului cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 6 noiembrie 2007, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

Fatoș ARACI
Grefier adjunct

Josep CASADEVALL
Președinte